

Różiewicz, Jerzy

Symposium naukowe z okazji 150 rocznicy śmierci Stanisława Staszica

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 22/1, 198-199

1977

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

myśli deontologiczno-lekarskiej na przełomie XIX i XX wieku, Medycyna polska do XVII wieku i Varia. W drugim dniu wygłoszono referaty: *Medycyna polska XVII wieku, Medycyna polska XIX i XX wieku, Historia położnictwa i pediatrii, Medycyna polska w latach II Wojny Światowej i Varia.*

Duża liczba referatów i na skutek tego rozbięcie obrad na 3 sekcje, uniemożliwiały uczestnikom, a zwłaszcza referentom, mimo znakomicie zorganizowanej informacji, wysłuchanie wszystkich — odpowiadających indywidualnym zainteresowaniom — wypowiedzi. Trudno więc o dokonanie ogólnej oceny przebiegu obrad. Można tylko odnotować bardzo dużą różnorodność tematów, będącą z jednej strony zjawiskiem pozytywnym, pozwalającym na odkrywanie wielu aspektów historii medycyny — z drugiej jednak świadczącym o braku zespołowych planów badawczych większości ośrodków. Niejednolity był również poziom referatów. Obok interesujących, odkrywczych doniesień zdarzały się referaty, które charakteryzował uderzający brak przygotowania warsztatowego. Stanowiły one jeszcze jeden dowód zbyt rozpowszechnionego „indywidualizmu” wśród interesujących się historią medycyny, wynikającego zresztą niejednokrotnie ze słabości organizacyjno-dydaktycznej niektórych ośrodków.

W drugim dniu Zjazdu odbyła się ponadto konferencja okrągłego stołu na temat: *Rola historii medycyny w kształceniu i wychowaniu lekarzy.* Dyskusja tocząca się podczas tej konferencji, którą poprowadził doc. Szpilczyński, rozpoczęła referatem prof. D. Tutzke na temat programu nauczania historii medycyny w NRD, dotyczyła nie tyle roli nauczania, tak jak to przewidziano w programie, ile form i treści. Dyskutanci wyrażali zgodną opinię, że najlepszą formą nauczania historii medycyny są seminaria o tematyce problemowej.

Obrady Zjazdu zakończyło zebranie plenarne, na którym wysunięto wiele ważnych i ciekawych wniosków, z których kilka zasługuje na odnotowanie. Przede wszystkim doc. T. Brzeziński zgłosił wniosek, aby powołać komisję, która ustaliłaby główne kierunki badań w polskiej historii medycyny oraz tematykę dla poszczególnych ośrodków. Prof. Stanisław Konopka nadesłał wniosek o stworzenie Muzeum Historii Medycyny, proponując rozpoczęcie starań o uzyskanie na ten cel zabudowań na terenie dawnego Szpitala Ujazdowskiego w Warszawie. Dr Danuta Wierzbicka wysunęła nie nowy, ale ważny postulat opracowania zbiorowego podręcznika historii polskiej medycyny. Doc. Jan Fijałek, zapowiadając kolejny ogólnopolski Zjazd w 1978 r. w Łodzi, zaproponował jako główny temat *Rozwój medycyny pracy* oraz stworzenie zespołu tematycznego, który zająłby się tym problemem.

Obrady podsumował i zamknął, przewodniczący im w zastępstwie nieobecnego prof. S. Konopki, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny — dr Wiesław Stembrowicz.

Należy podkreślić znakomitą organizację zarówno obrad, jak i imprez towarzyszących. Było to głównie zasługą kierownika i asystentów Zakładu Historii Medycyny PAM, a także studentów — członków Studenckiego Towarzystwa Naukowego Pomorskiej Akademii Medycznej.

Zofia Podgórska-Klawe

SYMPOZJUM NAUKOWE Z OKAZJI
150 ROCZNICY ŚMIERCI STANISŁAWA STASZICA

Po uroczystościach staszycowskich w Pile i Hrubieszowie¹ następne spotkanie naukowe poświęcone pamięci wielkiego Polaka odbyło się 10 września 1976 r.

¹ Zob. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1976 nr 3 s. 607—611, nr 4 s. 813—816.

na ziemi kieleckiej. Sympozjum zorganizowało Towarzystwo Przyjaciół Górnictwa, Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego w Kielcach przy pomocy Kieleckiego Towarzystwa Naukowego oraz Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego w Polsce. Spotkanie kieleckie miało charakter wycieczki terenowej na trasie: Kielce — Ostrowiec Świętokrzyski — Nietulisko — Brody Hżeckie — Starachowice — Skarżysko Kamienna — Rejów — Suchedniów — Zagnańsk — Bobrza — Miedziana Góra — Niewachłów — Białogon. Jak widać z listy wymienionych powyżej miejscowości, wycieczka odbywała się śladami staropolskiego zagłębia przemysłowego, dla którego odrodzenia i rozwoju wielkie zasługi położył Staszic.

Wycieczka, licząca prawie 100 osób, zatrzymywała się w miejscowościach: Nietulisko, Brody Hżeckie, Rejów, Samsonów, Bobrza, Białogon, w których zwiedzała pozostałości (często rozsypujące się ruiny) po dawnych zakładach przemysłowych oraz wysłuchiwała streszczeń wcześniej powielonych i doręczonych uczestnikom referatów.

Wszystkie referaty złożyły się na ponad 60-cio stronicową broszurę wydaną w formie specjalnego *Informatora*. Referatów tych w sumie było 7, wygłoszono zaś tylko 5. Ze względu na łatwość dotarcia do wzmiankowanego *Informatora* ograniczam się tylko do podania autorów i tytułów referatów. Oto one: Adam Massalski — *Kiełczyzna w czasach działalności politycznej Stanisława Staszica 1809—1826*; Wacław Różański — *Plany Stanisława Staszica w zakresie zagospodarowania doliny rzeki Kamiennej*; Jerzy Jasiuk — *Muzea techniki na terenie Zagłębia Staropolskiego*; Stanisław Miczulski — *Bobrza — początki wielkopiecownictwa na ziemiach polskich*; Zbigniew Rubinowski — *Staszicowska koncepcja rozwoju świętokrzyskiego górnictwa kruszcowego w świetle współczesnych badań geologicznych*; Zbigniew Wójcik — *Stanisław Staszic o budowie geologicznej i surowcach mineralnych regionu świętokrzyskiego*; Wojciech Kalinowski — *Udział Stanisława Staszica w procesach planowania przestrzennego w Królestwie Polskim*.

Nieco dłużej wycieczka zatrzymała się w Bobrzy, miejscowości wszakże nie związanej z nazwiskiem Staszica, ale posiadającej fragmenty rozpoczętej w 1825 r. i nie ukończonej budowy wielkiej huty żelaza. Tutaj po wysłuchaniu referatu Jerzego Jasiuka, w obecności przedstawicieli miejscowego społeczeństwa, odsłonięto na murach tablicę pamiątkową. Podobne tablice Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego w Polsce zamierza w przyszłości umieścić na wszystkich ciekawszych zabytkach przemysłu hutniczego. Należy wyrazić trochę żalu, iż uczestnicy wycieczki nie zwiedzili w Bobrzy wystawy *Budownictwo przemysłu Zagłębia Staropolskiego w XIX stuleciu*, mieszczącej się w jednym z domków osiedla przyfabrycznego, które powstało w początkowym etapie budowy tamtejszej huty. Podobnie można mieć trochę zastrzeżeń co do wyboru trasy wycieczki. W wielu wypadkach zwiedzane zabytki nie wiązały się z działalnością Staszica. Ominięto natomiast, podaję dla przykładu, miejscowość Sielpię Wielką, w której z inicjatywy Staszica w 1821 r. rozpoczęto budowę walcowni i pudlin-garni. Obecnie — jak wiadomo — w Sielpi Wielkiej znajduje się bardzo ciekawe Muzeum Zagłębia Staropolskiego, gdzie w oryginalnych wnętrzach fabrycznych z pierwszej połowy XIX w. zgromadzono pokaźny zbiór maszyn i urządzeń produkcyjnych stosowanych w przemyśle w XIX i pierwszej połowie XX wieku. Mam również pewne zastrzeżenia co do zastosowanej formy przedstawiania referatów. Z reguły wygłaszano je w nie sprzyjających warunkach, na wolnym powietrzu, przez co ich treść docierała do niewielu słuchaczy.